

flokkinn, Fólkaflokkinn, Verkamannafylkingina á tingi og Sjálvstýrisflokkinn.

Fremsta endamálið hjá samgonguni er at halda fast um framgongdina. Samgongan festi tí á blað at fáa javnvág í búskapin, at minka meira um skattatrygging, at fáa lønsemi í vinnulívið, at fáa kapping aftur í bankavinnuna, at vaksa um fiskaviðgerð á landi, at menna farmavinnuna, at menna nýggjar vinnuvegir og at menna ferðavinnuna, bert fyri at nevna nøkur dømi, sum landsstýrið hevur í hyggju at fremja. Hesi mál skulu loysast, tí er neyðugt, at samgongan stendur saman um at ná tey politisku málini, soleiðis at uppskot, sum ganga ímóti politiska endamálinum, ikki vinna frama.

Framtíðarmøguleikar

Víst eru trupulleikar; men stórir møguleikar eru eisini, bæði í nýggjum vinnum og øðrum vinnum, vit enn ikki hava gjørt nakað við.

Umframt eina komandi oljuvinnu, sum vit øll sýna stóran áhuga, men sum er ov tíðliga at siga nakað um, hava vit møguleikar at útvega arbeiðspláss til nógvar landsmenn, sum ikki eru í vinnu, fleiri teirra búleikast úttanlands av somu orsök.

Norðhavssild

Føroyska kvotan av norðhavssild kann nú fyrri fyrstu ferð verða veidd alt árið í føroyskum, íslenskum og norskum sjógvum og við Jan Mayen. Grundarlag er sostatt fyrri at byggja upp ein stóran sildadnað í Føroyum við møguleikum fyrri nógvar arbeiðsplássum og stórar virðisøking til samfelagið.

Rættindi

Føroyar hava fingið 2555 fiskidagar tillutad eftir rækjum við Svalbard, í fjør varð fiskað í einans 442 fiskidagar. Føroyar eiga eina kvotu uppá 1500 tons av rækjum í russiskum sjógvum, av hesum er einki fiskað í ár. Her eru hundrad milljónir virði, sum eru tøk at fara eftir. Troyta vit ikki okkara søgulig rættindi, er vandi fyrri at missa tey.

Vit troyta altyðja sjógv. Tað hevur stóran týdning at vera við, har møguleiki býðst, eisini fyrri at tryggja sær rættindi til framtíðarkvotur, fyrri at útvega fólkinum neyðug arbeiðspláss.

Tilvirkan

Alt ov nógvar fiskur fer óvirkaður av landinum, og har missa vit nóg arbeiðspláss. Hetta ber ikki til. Vit eiga at umhugsa at seta í gildi eina líknandi skipan sum ta íslensku, sum ber í sær, at landingar hjá íslenskum skipum úttanlands fara við sær eina meir-nýtslu av kvotu/fiskidøgum uppá 15-20% fyrri at javnseta fiskavirkini heima á landi, so tey gerast kappingarføri.

Tilfeltingisdepli

Stórir møguleikar eru í at gagnnýta strategisku stöðu

Føroya í Atlantshavi við at gera Føroyar til ein tilfeltingisdepli. Neyðugir karmar mugu gerast í neyðum og miðvísam samarbeiði millum land, kommunur og vinnu. Málið er at gera vinnuna sterkari í altyðja kappingini og at fáa okkara lut í tí virksema, sum náttúrliga er um okkara leiðir, eitt nú útgerð, umvælingar, framleiðsla, flutningur v.m. tað verði seg í fiskivinnu, oljuvinnu ella øðrum vinnum.

Altýðja kapping

Fyrri at standa seg í altyðja kappingini er neyðugt, at vit fáa betri handilsavtalur enn higartil. Ein fyrirtey er, at kappast verður á jøvnum fæti. Neyðugt er tí at fáa eina nógvar betri marknaðaravtalu við ES-felagsskapin. Eisini skulu handilsavtalurnar við Eystanlondini, Póland, Baltisku londini og onnur lond gerast betri, fyrri at vinnan kann standa seg í hørðu kappingini á altyðja marknaðinum.

Samantak

Sum eg nevndi í byrjanini av røðuni, staðfesta vit, at talan er um framgongd á flestu økjum, og størri framgongd á fleiri økjum enn roknað varð við. Vit hava tí alla orsök til at fræast um gongdina.

Men, tá hetta er sagt, er vert at minna løgting og Føroya fólk á, at tað framvegis er langt eftir á mál. Nógvar tøk eru eftir at taka, og tað er framvegis neyðugt at vísa fastleika og dirvi, um vit skulu vera før fyrri at ná tey mál, sum sett eru út í kortið.

Tað er ein veruleiki, at síðani 1984 hevur einki landsstýri sitað við somu flokkum alt valseiðið. Búskaparliga stöðan hevur heldur ikki gjørt tað lættari at sameina politisk sjónarmið seinastu árin.

Skjótaleikin at náa semju og byrjanin av tí praktiska samarbeiðinum millum samgonguflokkarnar bendir á, at tað verður gjørligt at halda politiska samarbeiðið á einum rimilugum støði.

Nýggja stýrisskipanin, sum nú er komin í gildi í fullum líki, skuldi eisini gjørt tað møgulegt at rokkið einum virkandi samarbeiði millum samgonguflokkarnar og millum samgonguna á lögtingi og í landsstýri. Henda stýrisskipanin kemur ivaleyst at fara við sær, at samarbeiðið millum samgongu og andstöðu gerst betri, soleiðis at andstöðan fær stórra møguleikar enn áður at fáa ávirkan á tann ríkna politikkinn.

Hetta hevur stóran týdning, tá vit í næstu framtíð skulu taka stöðu til fleiri stórmál, sum fara at fáa avgerandi ávirkan á framtíð Føroya og fólkið, her búleikast.

Við hesum orðum fari eg at bjóða lögtingi, samgongu og andstöðu, til eitt týðingarmikið, strævið og spennandi samstarv, sum tryggjar framhaldandi framgongd í føroyska samfelagnum.

Søguligur dagur hjá politiska stýrinum

Á ólavsøku fingur landsstýrismenninir størri heimildir, og ábyrgdin hjá tí einstaka landsstýrismanninum er vordin greiðari og størri enn áður

Dagurin í dag er stýrisskipanarlaga ein søguligur dagur. Síðan heimastýrið varð skipað í 1948 hevur landsstýrið verið ein stýrisskipanarlaga ein við felagsábyrgd. Í dag tekur ráðharrarábyrgdin við, og sostatt er nýggja stýrisskipanarlögin nú komin í gildi í fullum líki.

Hvør landsstýrismaður hevur nú einsamallur fulla heimild og fulla ábyrgd fyrri teimum málsekjum, hann umsitur. A landsstýrisfundi verða ikki longur tiknar umsitingarligar avgerðir; men landsstýrisfundir verða framvir eitt felags forum fyrri politiskar avgerðir, lóg-aruppskot, ríkislógarilmáli og ein kunning um stöðuna og ætlanir á jmsum málsekjum.

Almenna umsitingin

Nógvar hevur verið frammi um bygnaðarbrotytingarnar, sum skulu fara fram í almennu umsitingini. Í kjak-inum hava menn hvør lúndi til at gloymt, at tað at samtykkja og at fremja nýggja stýrisskipanarlögina í sjálvum sær krevur eina betri virkandi umsiting. Tað ber ikki til at krevja ráðharrábyrgd av einstaka landsstýrismanninum, um hann ikki fær møguleika at út-

inna sitt verk sum landsstýrismaður á tryggum umsitingarligum støði.

Arbeiðið varð tíverri seinnað av politisku ósemju, og tí er ein ávisur vandi fyrri, at umsitingin ikki er nóg væl fyrirkað, nú ráðharraskipanin er komin í gildi.

Rammurnar at laga umsitingina til brotytingarnar í stýrisskipanarlöginu fyriliggja í uppskoti um nýskipan. Í samgonguskjalnum er ásett, at arbeiðið at samskipa allar almennar stovnar heldur fram. Løgmanstjórin er settur at skipa fyrri bygnaðarbrotytingunum. Arbeiðið at umskipa og effektivisera umsitingina er farið í gongd, og tillagingin fer at taka nøkur ár.

Ríkisfelagsskapurin

Í ólavsøkurøðuni í fjør segði eg, at felagslýsingin frá 17. november 1994 var eitt stórt framstig sammet við avtalan frammanundan. Fyrri fyrstu ferð var avtalan ein felagslýsing millum javnbjóðis partar heldur enn ein troytað avtala fyrri at fáa landskassalánini endurfíggað.

Felagslýsingin frá 3. november 1995 staðfesti, at landsstýri og lögting hava sjálv ábyrgd av føda bú-

skaparpolitikkinum og fiskivinnupolitikkinum í Føroyum. Seinasta felagslýsingin millum landsstýrið og donsku stjórnina hevur ikki bindingar fyrri, at staturin vil endurfígga skuld landskassans. Tað hevur skapt linna í víðurskiftinum millum Føroyar og Danmark, og hevur styrkt um kredittvirði landsstýrisins úttan fyrri Føroyar, serstakliga í Danmark.

Báðar felagslýsingarnar hava itøkiliga givið okkum heimastýrið aftur. Vit hava aftur fingið ræði á eignum víðurskiftum, og víðurskifti Føroya og Danmarkar millum eru munandi batnað.

Vit átóku okkum eisini skyldur. Avtalað varð, at javnvág skuldi verða á figgarlógini í seinasta lagi í 1998. Henda avtala skal haldast. Ikki fyrr enn javnvág er á figgarlógini, kunnu vit hugsa um at rinda okkara part av úttanlandsskuldini aftur.

Úttanlandsskuldin er størsta figgarlaga byrðin í føroyska samfelagnum. Landsstýrið og danska stjórnin hava avtalað at taka spurningin um afturgjalding av úttanlandsskuldini uppá aftur í 1997.

Tá landsstýrið seinast samráðstíð við danir, varð

ført fram, at tað er ikki rætt, at føroyingar skulu gjalda tann partin av úttanlandsskuldini, ið stavar frá bankabjargingunum, við tað at øll peningaskipanin er felagsmál, ið danir hava ábyrgdina av. Løgtingið hevur eisini tikið fyrivarni fyrri rentunum av tí partinum av bankaskuldini, ið stavar frá bankabjargingunum. Landsstýrið fer at taka henda spurning uppáftur, tá ið bankakanningin er liðug. Víðurskifti Føroya og Danmarkar millum hava seinastu árin verið spent. Fleiri uppskot eru komin fram um brotytingar í víðurskiftinum, eitt nú uppskot um at kanna stýrisskipanarlugu víðurskifti Føroya, uppskot um nýggja sjálvstýrislóg og møguleikin at krevja loysing ímóti at kapitalisera blokk. At gera slíkar lógir loysir í sjálvum sær ikki trupulleikarnar í Føroyum og víðurskifti okkara við Danmark.

Ríkisfelagsskapurin er ein rammufelagsskapur, sum vit frítt kunnu virka innanfyri. Tíðin talar fyrri felagsskapum, og í fjør varð ríkisráð skipað. Løgmaður var á fyrsta fundinum í fjør heyst, har samtykt varð at skipa fyrri regluligum fundi við fastari dagsskrá.